
Tartalom

A MAGYAR KIADÁS ELÉ	9
ELŐSZÓ <i>A metafora tanulmányozása</i>	11
ELSŐ FEJEZET <i>Mi a metafora?</i>	19
1. A fogalmi metafora	20
2. Példák fogalmi metaforákra	20
3. A fogalmi metafora mint leképezések rendszere	22
4. A metafora jelentősége	25
5. Kérdések a metafora témaköréből	25
<i>Összegzés</i>	28
<i>Irodalom</i>	28
<i>Feladatok</i>	28
MÁSODIK FEJEZET <i>Gyakori forrás- és céltartományok</i>	31
1. Gyakori forrástartományok	31
1.1. Az emberi test	32
1.2. Egészség és betegség	32
1.3. Állatok	32
1.4. Növények	33
1.5. Épületek, építkezés	33
1.6. Gépek és eszközök	33
1.7. Sport és játékok	33
1.8. Pénz és üzlet	34
1.9. Főzés és ételek	34
1.10. Hideg és meleg	34
1.11. Világosság és sötétség	35
1.12. Erők	35
1.13. Mozgás és irányok	36
2. Gyakori céltartományok	36
2.1. Érzelmek	37
2.2. Vágy	37
2.3. Erkölcs	37
2.4. Gondolatok	37

2.5. Társadalom, nemzet	38
2.6. Politika	38
2.7. Gazdaság	38
2.8. Emberi kapcsolatok	39
2.9. Kommunikáció	39
2.10. Idő	39
2.11. Élet és halál	40
2.12. Vallás	40
2.13. Események, cselekvések	40
Összegzés	41
Irodalom	42
Feladatok	43
HARMADIK FEJEZET <i>A metaforák fajtái</i>	45
1. A metaforák konvencionálisitása	45
2. A metaforák kognitív funkciója	48
2.1. Szerkezeti metaforák	48
2.2. Ontológiai metaforák	50
2.3. Orientációs metaforák	51
3. A metaforák természete	52
4. A metaforák általános és specifikus természete	53
Összegzés	55
Irodalom	56
Feladatok	56
NEGYEDIK FEJEZET <i>Metafora az irodalomban</i>	59
1. Hétköznapi és költői nyelvhasználat	60
2. A hétköznapi metaforák költői továbbfejlesztése	61
2.1. A kiterjesztés	61
2.2. A kidolgozás	62
2.3. A kritikus kérdés	62
2.4. A komponálás	62
3. Megszemélyesítés	63
4. Képi metaforák	64
5. „Megametaforák”	65
Összegzés	66
Irodalom	67
Feladatok	67
ÖTÖDIK FEJEZET <i>A fogalmi metaforák nyelven kívüli megvalósulása</i>	69
1. Filmek és színhátszáz	69
2. Képregények, rajzok, szobrok és épületek	70
3. Reklámok, hirdetések	71
4. Szimbólumok	71
5. Mítoszok	72
6. Álomértelmezések	72
7. A történelem értelmezése	73
8. Politika	73

TARTALOM	7
9. Erkölc, erény	74
10. Társadalmi jelenségek	75
11. Társadalmi szokások	76
12. Szépirodalom	76
<i>Összegzés</i>	77
<i>Irodalom</i>	77
<i>Feladatok</i>	78
HATODIK FEJEZET <i>A metafora alapjai</i>	79
1. A hasonlósági feltétel a hagyományos megközelítésben	80
2. A metaforák alapjai a kognitív nyelvészetben	81
2.1. A tapasztalatok közötti összefüggés	81
2.2. Érzékelt szerkezeti hasonlóságok	82
2.3. Ontológiai metaforák által előidézett érzékelt szerkezeti hasonlóság	84
2.4. A forrástartomány mint a céltartomány eredete	86
2.5. Motiváció, illetve megjósolhatóság	87
<i>Összegzés</i>	88
<i>Irodalom</i>	88
<i>Feladatok</i>	89
HETEDIK FEJEZET <i>A metaforikus megfelelések részlegessége</i>	91
1. Metaforikus kiemelés	91
1.1. Metaforikus hasznosítás	93
2. Miért éppen ezek a bizonyos elemek?	95
3. Miért van több forrásfogalmunk egyetlen céltartományra?	96
<i>Összegzés</i>	102
<i>Irodalom</i>	102
<i>Feladatok</i>	103
NYOLCADIK FEJEZET <i>Metaforikus következmények</i>	105
1. Metaforikus következmények	106
2. A metaforikus következmények teljes „kiaknázása”	107
2.1. A DÜH EGY TARTÁLYBAN LÉVŐ FORRÓ FOLYADÉK	107
2.2. AZ ABSZTRAKT KOMPLEX RENDSZEREK NÖVÉNYEK	109
3. Az invarianciaelv	112
<i>Összegzés</i>	115
<i>Irodalom</i>	115
<i>Feladatok</i>	116
KILENCEDIK FEJEZET <i>A metafora hatóköre</i>	117
1. A metafora hatóköre	118
2. A fogalmi metafora jelentésfókusza	119
3. Központi megfelelések	120
4. A TŰZ esete	122
5. Az egyszerű és a komplex metaforák közötti összefüggés	126
<i>Összegzés</i>	127
<i>Irodalom</i>	127
<i>Feladatok</i>	128

TIZEDIK FEJEZET	<i>Metaforarendszerek</i>	129
1.	A LÉTEZÉS NAGY LÁNCA	132
2.	A KOMPLEX RENDSZEREK metafora	134
2.1.	Az absztrakt komplex rendszer mint emberi test	136
2.2.	Az absztrakt komplex rendszerek épületek	137
2.3.	Az absztrakt komplex rendszerek gépek	138
2.4.	Az absztrakt komplex rendszerek növények	140
3.	Az ESEMÉNYSTRUKTÚRA-metafora	141
3.1.	A változás mozgás	143
3.2.	A cselekvés önerőből végzett mozgás	143
3.3.	A fejlődés előre irányuló mozgás	144
3.4.	A módszerek útvonalak	144
	Összegzés	145
	Irodalom	146
	Feladatok	146
TIZENEGYEDIK FEJEZET	<i>Egy másik alakzat: a metonímia</i>	147
1.	Mi a metonímia?	147
2.	A metafora és a metonímia összehasonlítása	150
2.1.	Hasonlóság, illetve érintkezés	150
2.2.	Két tartomány, illetve egy tartomány	150
2.3.	Megértés, illetve helyettesítés	152
2.4.	Ugyanaz a kategória, illetve különböző kategóriák	152
3.	Gyakori metonimikus tartományok és tipikus közvetítő entitások	153
3.1.	Rész és egész	155
4.	A metonimikus viszonyok és a metafora	160
4.1.	Okozás	161
4.2.	Rész-egész	162
4.3.	Tapasztalati összefüggés	162
5.	A metafora és a metonímia kölcsönhatása	163
	Összegzés	164
	Irodalom	164
	Feladatok	165
TIZENKETTEDIK FEJEZET	<i>A fogalmi metaforák univerzalitása</i>	167
1.	A boldogság néhány metaforája	167
2.	A düh TARTÁLY-metaforája	169
3.	A DÜH NYOMÁS ALATT LÉVŐ TARTÁLY metafora szerkezete	174
4.	A TARTÁLY-metafora megjelenése egyes nyelvekben	175
5.	ESEMÉNYSTRUKTÚRA a kínai nyelvben	179
	Összegzés	181
	Irodalom	181
	Feladatok	182
TIZENHARMADIK FEJEZET	<i>A metaforák és metonímiák kulturális különbségei</i>	187
1.	Kultúrák közötti különbségek	187
1.1.	A fogalmi metaforák kiterjedése	187

1.2. A fogalmi metaforák kidolgozottsága	188
1.3. A metonímiák kiterjedése	189
1.4. A metonímiák kidolgozottsága	190
1.5. Metonímia vagy metafora	190
2. A kultúrák közötti különbségek okai	190
2.1. Tágabb kulturális kontextus	190
2.2. Természeti és fizikai környezet	192
3. Kultúrán belüli különbségek	193
3.1. Metonímia vagy metafora	193
3.2. Fogalmi metonímia	194
3.3. Alternatív fogalmi metaforák	194
3.4. Tágabb kulturális kontextus	196
3.5. Egyéni különbségek	198
Összegzés	199
Irodalom	199
Feladatok	200
TIZENNEGYEDIK FEJEZET <i>Metafora, metonímia és idiómák</i>	201
1. Az idiómák hagyományos megközelítése	201
2. Az idiómák kognitív nyelvészeti megközelítése	202
2.1. Metaforán alapuló idiómák	204
2.2. A metaforakutatás pedagógiai jelentősége	208
2.3. A hétköznapi tudáson és metonímián alapuló idiómák	208
3. Az idiómák összetett motivációja	211
Összegzés	212
Irodalom	212
Feladatok	213
TIZENÖTÖDIK FEJEZET <i>A metafora és a metonímia a nyelvészetben</i>	215
1. Poliszémia	215
2. Történeti szemantika	218
2.1. Segédigék	218
2.2. A látás mint bölcsesség	220
3. Grammatika	221
3.1. A kicsinyítő képző	221
3.2. Grammatikai konstrukciók	222
4. Nyelvelmélet és metafora	223
Összegzés	223
Irodalom	224
Feladatok	225
TIZENHATODIK FEJEZET <i>Metafora és jelentésintegráció</i>	227
1. Fauconnier és Turner hálózat-modellje	227
1.1. Integrált tér	228
1.2. Általános tér	230
2. A hálózat-modell előnyei	232
2.1. A düh FORRÓ FOLYADÉK metaforája	232

2.2. Jelentésintegráció az irodalomban	233
2.3. A metaforikus jelentés általánosítása a megfelelések mentén	233
Összegzés	235
<i>Irodalom</i>	235
<i>Feladatok</i>	236
TIZENHETEDIK FEJEZET <i>Hogyan függ össze mindez?</i>	237
1. Az egyén feletti szint	237
2. Az egyén szintje	240
3. Az egyén alatti szint	241
<i>Irodalom</i>	243
<i>Glosszárium</i>	245
<i>A feladatok megoldásai</i>	253
<i>Felhasznált irodalom</i>	263
<i>Név- és tárgymutató</i>	273
<i>Metafora- és metonímia-mutató</i>	277